

סילבוס :
מושגי יסוד במדעי הרוח - מבוא לתרבות המערב

התרבות הקלסית

קווים בהתפתחותן הפוליטית של ערי יוון : אתונה וספרטה.
התפתחות המשטר מבחינה מדינית, חברתית וכלכלית.
המיתולוגיה היוונית.
הספרות היוונית: הטרגדיה והקומדיה.
המעבר מחשיבה מיתולוגית לחשיבה מדעית: הפילוסופים הפרה-סוקרטיים, הסופיסטים, סוקרטס, אפלטון, אריסטו, דגש על תורת המידות והמדינה.
הלניזם: התפתחות גיאו-פוליטית, שילוב תרבויות והשלכותיו.
רומא: יסודות משטר הרפובליקה ברומא, התפתחותה של רומא לאימפריה עולמית.

ימי הביניים:

קשרי התלות והיווצרות, המשטר הפיאודלי.
הנצרות: עקרונות הנצרות הקדומה וקווי יסוד בהתפתחותה של הכנסייה הקתולית.
המאבק בין כנסייה ומדינה בימה"ב. האוניברסיטה בימי-הביניים.
ניצני השיטה הפוליטית ייצוגית; היווצרות הפרלמנט האנגלי.
מסעי הצלב
האיסלם: רקע היסטורי עליית מוחמד, החליפים והאימפריה המוסלמית. עקרונות דת האיסלם והתרבות המוסלמית.

הרנסנס

הרקע הגיאו-פוליטי והחברתי לתקופה.
התגליות הגיאוגרפיות הגדולות - התפתחות טכנולוגית.
תחיית המורשה הקלסית על ביטוייה: בספרות ציור פיסול וכו'.
הגות מדינית: מקיאבלי, תומאס מורוס.
ההומניזם: פיקו דה לה מירנדולה, ארזמוס.
תחילת מדע הטבע המודרני: מקופרניקוס עד גליליי.
רפורמציה וקונטר-רפורמציה.

המהפכה הפוריטנית

הגדרת הפוריטניזם, והמצע לרפורמת הכנסייה.
פוריטניזם ומדעים: תיאטרון ואומנויות.
האבסולוטיזם. התפתחויות כלכליות וחברתיות באנגליה במאות ה-16-17.

המהפכה הצרפתית

משמעותה של מהפכה.
רקע סוציו-אקונומי: אצולה, אצולת דם, גלימה פיננסית המעמד השלישי וכו'
אבסולוטיזם ומרקנטליזם. האסכולה הפיזיוקרטית.
תורות מדיניות בתקופת המהפכה ולפניה. הובס, לוק, רוסו, מונטסקייה, וולטר.
קורות המהפכה.
אירופה שלאחר המהפכה. השלכות פוליטיות. עליית הלאומיות.

ארה"ב

ההיסטוריה האמריקאית כפתיחתו של עידן חדש: קשר הגומלין בין ההיסטוריה של אירופה ואמריקה וההשלכות מקיומה של חברה תעשייתית מסחרית.
התפתחות כלכלית. הדרום לעומת הצפון.
מלחמת העצמאות 1775-83 מבנה החוקה האמריקאית.

הסוציאליזם

אוטופיות סוציאליסטיות: אוון, פוריה, סן סימון.
מרקס ואנגלס - המרכסיזם.
האנארכיזם.
הסוציאל דמוקרטיה.
התנועה הקומוניסטית. בריה"מ. סין.

מלחמות העולם

אירופה 1914 מפה פוליטית חברתית וכלכלית.
מלחמת העולם הראשונה והשלכותיה (חוזה ורסאי).
אירופה בין שתי מלחמות עולם:
עליית הפשיזם והנאציזם. אידיאולוגיה ופרקטיקה.
מלחמת העולם השנייה: תהליכים והשלכות.

סילבוס:

- קווי יסוד בתולדות עם ישראל
הלימודים במדור זה מקיפים ארבע פרשות:
א. מירושלים ליבנה.
ב. ימי הביניים.
ג. יהודי אירופה במאות ה - 17-20
ד. תולדות התנועה הציונית.
א. מירושלים ליבנה
1. תקופת החשמונאים.
2. א"י תחת השלטון הרומאי במאה הראשונה.
3. המרד הגדול.
4. הגולה היהודית בטרם חורבן ויחסייה עם א"י.
5. חיי הדת לפני חורבן הבית: בית המקדש, הכתות.
6. הבעייתיות במצבו של עם ישראל לאחר חורבן הבית.
7. המרכז ביבנה ופעולתו ההלכתית והמדינית.
8. השלטון העצמי היהודי בתקופת המשנה והתלמוד: הנשיאות וראשות הגולה.
9. מרד התפוצות ומרד בר כוכבא.
10. לתולדות הספרות ההלכתית: בטרם חורבן הבית, הספרות התנאית, התלמודית.
11. הגולה היהודית בתקופת המשנה והתלמוד.

ב. ימי הביניים

1. יהדות אשכנז במאות ה - 7-10: חיי כלכלה ויחסים עם הסביבה.
2. המפנה במעמדם הכלכלי של היהודים באשכנז במאות ה - 11-12 סיבותיו והשלכותיו.
3. התחדדות הקונפליקט היהודי נוצרי במאות ה - 11-14 סיבותיו וגילוייו.
4. הקהילה והקורפורציות העירוניות.
5. מעמדם המשפטי של היהודים באשכנז במאות ה - 11-14.
6. חיי הדת והחברה של יהדות אשכנז.
7. גירושי היהודים.
8. קהילות ישראל תחת שלטון האיסלם.
9. מעמדם הכלכלי והחברתי של היהודים בספרד הנוצרית והמוסלמית.
10. חיי הרוח של היהודים בספרד. השירה העברית. הפילוסופיה. הקבלה.

11. היהודים באימפריה העות'מנית ובאיטליה. השבתאות ומקומה ביהדות.
12. היישוב היהודי במזרח אירופה.

ג. יהודי אירופה במאות - 17-20

1. האבסולוטיזם והשפעותיו על חיי היהודים.
2. ההשכלה, חכמת ישראל ויהדות הרפורמה - מקורותיהם החברתיים וגילוייהם העיוניים והמעשיים.
3. הוויכוח על מעמד היהודים בחברה הנוצרית והאמנציפציה.
4. יהודי פולין במאות ה - 17-18
5. החסידות.
6. מגמותיו של השלטון הרוסי ביחס ליהודים מימי יקטרינה ועד אלכסנדר השני.
7. מעמד הכלכלי - חברתי של יהודי מערב אירופה במאות ה - 19-20.
8. מעמד הכלכלי - חברתי של יהודי מזרח אירופה במאות - 19-20.
9. האנטישמיות המודרנית והשואה.
10. ההגירה היהודית במאות ה - 19-20 ושינוי דפוסי הארגון של העם היהודי.

ד. תולדות התנועה הציונית

1. הצעות לפתרון בעיית העם היהודי בשנים 1882-1914.
2. העלייה הראשונה: גורמיה, מבשריה, מפעלה ההתיישבותי.
3. הרצל: הגותו, פעלו ומתנגדיו.
4. הציונות הסוציאליסטית: מבשריה והגותה.
5. העלייה השנייה והשלישית: מפעלן ההתיישבותי וארגון הפוליטי.
6. הצהרת בלפור סיבות נתינתה ומשמעותה.
7. היישוב בשנים 1924-1936: א. יחסים עם שלטונות המנדט ב. הזירה הפנים יישובית.
8. הרביזיוניזם: התפישה והמעשה הפוליטי.
9. הניסיונות לפתרון בעיית א"י: מאורעות תרצ"ו ותרצ"ט, הצעת החלוקה הספר הלבן.
10. הגנה, פלמ"ח, אצ"ל, לח"י. גישות ומבצעים.
11. המאבק על המדינה: מבילטמור לליק סקסס.
12. מלחמת השחרור.

סילבוס:

קווי יסוד בתולדות עם ישראל

הלימודים במדור זה מקיפים ארבע פרשות:

א. מירושלים ליבנה.

ב. ימי הביניים.

ג. יהודי אירופה במאות ה - 17-20

ד. תולדות התנועה הציונית.

א. מירושלים ליבנה

1. תקופת החשמונאים.

2. א"י תחת השלטון הרומאי במאה הראשונה.

3. המרד הגדול.

4. הגולה היהודית בטרם החורבן ויחסיה עם א"י.

5. חיי הדת לפני חורבן הבית: בית המקדש, הכתות.

6. הבעייתיות במצבו של עם ישראל לאחר חורבן הבית.

7. המרכז ביבנה ופעולתו ההלכתית והמדינית.

8. השלטון העצמי היהודי בתקופת המשנה והתלמוד : הנשיאות וראשות הגולה.
9. מרד התפוצות ומרד בר כוכבא.
10. לתולדות הספרות ההלכתית : בטרם חורבן הבית, הספרות התנאית, התלמודית.
11. הגולה היהודית בתקופת המשנה והתלמוד.

ב. ימי הביניים

1. יהדות אשכנז במאות ה - 10-7 : חיי כלכלה ויחסים עם הסביבה.
2. המפנה במעמד הכלכלי של היהודים באשכנז במאות ה - 12-11 סיבותיו והשלכותיו.
3. התחדדות הקונפליקט היהודי נוצרי במאות ה - 14-11 סיבותיו וגילוייו.
4. הקהילה והקורפורציות העירוניות.
5. מעמד המשפטי של היהודים באשכנז במאות ה - 14-11.
6. חיי הדת והחברה של יהדות אשכנז.
7. גירושי היהודים.
8. קהילות ישראל תחת שלטון האיסלם.
9. מעמד הכלכלי והחברתי של היהודים בספרד הנוצרית והמוסלמית.
10. חיי הרוח של היהודים בספרד. השירה העברית. הפילוסופיה. הקבלה.
11. היהודים באימפריה העות'מנית ובאיטליה. השבתאות ומקומה ביהדות.
12. היישוב היהודי במזרח אירופה.

ג. יהודי אירופה במאות - 20-17

1. האבסלוטיזם והשפעותיו על חיי היהודים.
2. ההשכלה, חכמת ישראל ויהדות הרפורמה - מקורותיהם החברתיים וגילוייהם העיוניים והמעשיים.
3. הוויכוח על מעמד היהודים בחברה הנוצרית והאמנציפציה.
4. יהודי פולין במאות ה - 18-17
5. החסידות.
6. מגמותיו של השלטון הרוסי ביחס ליהודים מימי יקטרינה ועד אלכסנדר השני.
7. מעמד הכלכלי - חברתי של יהודי מערב אירופה במאות ה - 20-19.
8. מעמד הכלכלי - חברתי של יהודי מזרח אירופה במאות ה - 20-19.
9. האנטישמיות המודרנית והשואה.
10. ההגירה היהודית במאות ה - 20-19 ושינוי דפוסי הארגון של העם היהודי.

ד. תולדות התנועה הציונית

1. הצעות לפתרון בעיית העם היהודי בשנים 1882-1914.
2. העלייה הראשונה : גורמיה, מבשריה, מפעלה ההתיישבות.
3. הרצל : הגותו, פעלו ומתנגדיו.
4. הציונות הסוציאליסטית : מבשריה והגותה.
5. העלייה השנייה והשלישית : מפעלן ההתיישבותי וארגון הפוליטי.
6. הצהרת בלפור סיבות נתינתה ומשמעותה.
7. היישוב בשנים 1924-1936 : א. יחסים עם שלטונות המנדט ב. הזירה הפנים יישובית.
8. הרביזיוניזם : התפישה והמעשה הפוליטי.
9. הניסיונות לפתרון בעיית א"י : מאורעות תרצ"ו תרצ"ט, הצעת החלוקה הספר הלבן.
10. הגנה, פלמ"ח, אצ"ל, לח"י. גישות ומבצעים.
11. המאבק על המדינה : מבילטמור לליק סקסס.
12. מלחמת השחרור. מגילת העצמאות.

